

10.11.2025

Sisäministeriö
Kirjaamo
kirjaamo.sm@gov.fi

VN/18970/2024

LAPPEENRANNAN KAUPUNGIN LAUSUNTO KOSKIEN ALUEELLISEN VARAUTUMISEN YHTEISTYÖN JA TILANNEKUVATOIMINNAN KEHITTÄMISHANKETTA

Lappeenrannan kaupunki kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan otsikkoasioista seuraavaa:

Lappeenrannan kaupunki pitää hankkeen esityksiä kokonaisuutena erittäin hyvinä. On myös yhteiskunnallisesti tärkeää, että tähän tärkeään teemaan on puututtu ja että hanke on monipuolisesti arvioinut tätä kokonaisuutta ja arviointiensa perustella päätenyt nyt käsillä olevaan raporttiin.

Lappeenrannan kaupunki pitää tärkeänä, että tätä kokonaisuutta kaikinensa pystytään toteuttamaan pääsääntöisesti hankkeen esittämällä tavalla.

Maakunnalliset yhteistyöryhmät

Erityisen tärkeänä Lappeenrannan kaupunki pitää hankkeen esitystä siitä, että kussakin maakunnassa olisi yksi maakunnallisen varautumisen yhteistyöryhmä. Lappeenrannan kaupunki katsoo, että maakuntataso on sopiva taso konkreettisen varautumisen yhteistyöhön. Mikäli pitäydyttäisiin vain esimerkiksi LVV-tasolle, olisi vaarana, että yhteistyö jäisi liian yleiselle tasolle vailla tarvittavaa konkretiaa.

Ensiarvoisen tärkeätä on myös hankkeen esittämä periaate, että valtakunnan, varautumisen yhteistyöalueiden ja maakuntatason rakenteissa olisi jatkossa yhtenäinen toiminnan runko ja lainsäädäntöpohja ja että nämä toimivat yhteen muodostaen toimivan kokonaisuuden.

On erittäin tärkeätä, että tästä säädettäisiin lainsäädännöllä. Mutta tärkeätä on myös, että tuleva lainsäädäntö ei olisi liian tiukkaa. Runko tulee olla säädeltyä ja yhdenmukaistavaa, mutta esimerkiksi alueelliset erityispiirteet tulee mahdollistaa.

Konsernihallinto

PL 11, 53101 Lappeenranta | Villimiehenkatu 1 | puh. (05) 6161

kirjaamo@lappeenranta.fi | www.lappeenranta.fi

Vertailun vuoksi voidaan todeta, että meillähän on Etelä-Karjalassa jo runsaan 15 vuoden ajan toiminut maakunnallinen turvallisuusfoorumi EKTURVA. Olemme täällä Etelä-Karjalassa pitkään ihmetelleet, että miten voi olla yhteiskunnallisesti mahdollista, että tällaista varautumisen maakunnallista yhteistyötä ei mitenkään tunnisteta lainsäädännössä eikä sitä säädellä. On korkea aika, että tällaisesta tärkeästä turvallisuustoiminnasta säädettäisiin myös lainsäädännöllä.

Hankkeen esitykset maakunnallisen yhteistyöryhmän tehtäviksi ja kokoonpanoiksi ovat myös erittäin luontevia ja kannatettavia. Juuri noita varautumisen tehtäviä tuon tyyppisillä, riittävän laaja-alaisilla kokoonpanoilla maakunnissa tuleekin tehdä.

Yksi ensiarvoisen tärkeä asia on, että tässä maakuntatason ratkaisussa kunnat selkeästi kytketään näihin yhteistyörakenteisiin. Etelä-Karjalassa EKTURVA:n puitteissa tästä on jo vapaaehtois pohjalta pitkäaikaisia hyviä kokemuksia. Kunnat ovat mielellään osallistuneet EKTURVA:n toimintaan erityisen Kuntajaoston kautta, jossa kaikki maakuntamme kunnat ovat olleet mukana. Kuntien ja turvallisuusviranomaisten kesken on jaettu hyviä käytäntöjä, tehty yhteisiä suunnitelmia ja osallistuttu yhdessä erilaisiin harjoituksiin. Erityisesti pienemmät kunnat ovat kokeneet, että he eivät mitenkään olisi pystyneet ylläpitämään nykyisenkaltaista varautumisen tasoaan ilman tätä maakunnallista yhteistyötä.

Kytkemällä kunnat selkeästi ja laajasti näihin rakenteisiin voidaan kunnille nykyistä helpommin suunnata erilaista turvallisuustietoutta ja mahdollisesti myös muuta ohjausta.

Hyvin tärkeä on myös hankkeen esitys siitä, että maakunnallisten varautumisen yhteistyöryhmien yhteydessä voisi toimia erilaisia teema- tai tilannekohtaisia erityisryhmiä. On tärkeätä, että tällaisia ryhmiä on tarpeiden mukaan, mutta samalla on tärkeätä, että ne toimivat yhteisen sateenvarjon alla.

Juuri edellä mainitulla tavalla meillä on Etelä-Karjalassa toimittu tähänkin saakka. Meillä toimii EKTURVA:n puitteissa alajaostoina Kuntaturva-, Kyber-, Energia-, Vesihuolto- ja Viestintäjaostot. Sekä lisäksi meillä luonnollisesti ovat nämä Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä Väestönsuojelun yhteistyöryhmät.

Hanke esittää, että Lupa- ja valvontavirasto LVV toimisi maakuntatasoisen yhteistyön järjestäjänä/asettajana. Hanke esittää ensisijaisesti mallia B, jossa LVV asettaa yhteistyöryhmät sekä tukee ja yhdenmukaistaa niiden toimintaa.

Myös Lappeenrannan kaupunki kannattaa vaihtoehtoa B. Maakunnallisten toimijoiden pitää kyllä itse pystyä järjestämään toimintansa. Mutta samalla on tärkeätä, että maakunnalliset yhteistyöryhmät on selkeästi asetettu samankaltaisilla menettelyillä ja että niiden toimintaa oikeasti myös tuetaan ja yhdenmukaistetaan.

Se, että LVV asettaa maakunnalliset yhteistyöryhmät, ei kuitenkaan ainakaan automaattisesti saa tarkoittaa sitä, että myös puheenjohtajuus ao. ryhmässä

olisi LVV:llä, vaan maakunnallisen yhteistyöryhmän tulee voida nimetä puheenjohtajuus kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla. Toki puheenjohtajuus voidaan nimetä myös LVV:lle, mikäli se ao. maakunnassa katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

Varautumisen yhteistyöalueetaso

Lappeenrannan kaupunki pitää luontevana, että LVV asettaa jatkossa jokaiselle varautumisen yhteistyöalueelle alueellisen valmiustoimikunnan. On tärkeätä, että myös kunnat ovat suoraan edustettuina tässä alueellisessa valmiustoimikunnassa. On luontevaa, että kunnat osallistuvat erityisesti maakuntien keskuskaupungin tai keskuskunnan kautta. Myös muunlainen kuntien osallistuminen tulisi olla mahdollista. Esimerkiksi pienempien kuntien osallistumismahdollisuus olisi hyvä turvata.

Tärkeätä on, että maakunnallisista varautumisen yhteistyöryhmistä olisi selkeä edustus näissä alueellisissa valmiustoimikunnissa. Näin tuetaan sitä, että muodostuu yhtenäinen toimiva rakenne ja ketju paikallistasolta alue- ja valtakunnan tasolle ja myös takaisin päin.

Erityisen tärkeätä on monen suuntainen tiedonkulku eri tasojen työryhmien välillä niin alhaalta ylös kuin ylhäältä alas.

Valtioneuvostotaso

Hanke toteaa, että valtioneuvoston yhteistyön tavoitteena on tukea alueellisen varautumisen yhteistyötä. Hanke myös ehdottaa alueellisen varautumisen ohjauksen yhteensovittamiseen valtioneuvostotasoista ryhmää.

Myös Lappeenrannan kaupunki pitää tärkeänä, että tätä varautumisen yhteistyötä tuetaan ja ohjataan myös valtioneuvoston tasolta. Erityisen tärkeätä on, että paikallinen, maakunnallinen, alueellinen ja valtakunnan tason varautuminen muodostavat yhtenäisen, selkeän ja yhteen toimivan kokonaisuuden. Lappeenrannan kaupunki tukee kaikkea tähän suuntaan vievää kehitystä.

Siihen, minkälainen tuon valtioneuvostotason yhteensovittamisryhmän tulisi olla, Lappeenrannan kaupunki ei ota jyrkkää kantaa. Toteamme kuitenkin, että tämä yhteensovittaminen ei saisi olla ainakaan pelkästään jonkin yksittäisen ministeriön vastuulla. Tärkeätä olisi, että ryhmässä olisi edustus laajasti eri ministeriöistä ja että puheenjohtajuus olisi mahdollisimman laaja-alaiselta, sektorirajoista mahdollisimman riippumattomalta taholta.

Tuollainen yhteensovittamisryhmä tarvitsee tietysti erilaista virkamiesvalmistelua toimiakseen. Valtioneuvoston TUJO-hankkeessa tai ainakin sen luonnosversioissa on esitetty kokonaisturvallisuuden ja varautumisen ministerivaliokunnan perustamista. Ministerivaliokunnan puheenjohtajana toimisi pääministeri ja siinä olisivat mukana keskeiset turvallisuuteen vaikuttavat ministerit. Lappeenrannan kaupunki pitää

tärkeänä, että kokonaisturvallisuutta ohjataan ja johdetaan myös ylimmällä poliittisella tasolla.

Lainsäädäntöhanke varautumisen alueellisesta yhteistyötä ja tilannekuvatoiminnasta

Hanke esittää, että asetetaan erillinen lainsäädäntöhanke valmistelevaan tarvittavat säädösmuutokset tästä otsikkoasiasta.

Lappeenrannan kaupunki tukee tätä esitystä. Pidämme välttämättömänä, että nyt esillä olevista asioista säädetään myös lainsäädännössä. Lainsäädännön tulee olla riittävän ohjaavaa, mutta kuitenkin sopivalla tavalla alueellista ja paikallista liikkumavaraa sallivaa.

Kuntien varautumisen yleinen ohjaus ja seuranta

Hanke toteaa, aivan oikein, että kuntien varautumisen kehittämisessä keskeinen puute on, ettei kuntien varautumista ohjata, valvota ja yhteensovitetä kokonaisuutena. Ja että kuntien tehtäviä sen sijaan ohjataan usean eri ministeriön toimesta ilman kokonaisuuden huomioimista.

Tämä on Lappeenrannan kaupunginkin näkökulmasta selkeä ja keskeinen puute, joka aiheuttaa täällä kaupungin päässä joskus turhaa päällekkäisyyttä ja joskus jopa ristiriitaisia vaatimuksia.

Hanke esittää, että valtiovarainministeriölle annettaisiin tehtäväksi myös kuntien varautumisen yleinen ohjaus ja seuranta. Lappeenrannan kaupunki kannattaa tätä hankkeen esitystä ja pitää sitä luontevana ja tärkeänä.

Kansallinen ja alueelliset riskiarviot osaksi varautumisen rakenteita

Hanke toteaa, että kansallinen ja alueelliset riskiarviot ovat keskeinen ja tärkeä osa varautumisen suunnittelua sekä riskeihin perustuvaa harjoitustoimintaa.

Asia on juuri niin kuin hanke toteaa. Esimerkiksi EKTURVA:n puitteissa me olemme Etelä-Karjalassa jo pitkään tehneet alueelliseen riskiarvioomme perustuvaa säännöllistä seuranta. Olemme yhteisesti arvioineet maakuntamme tilannetta arvioimiimme riskeihin peilaten. Olemme myös suunnanneet toimintaamme ja harjoitteluamme noiden arvioidemme mukaiseen suuntaan.

On tärkeätä, että nämä riskiarviot ovat keskeinen osa varautumisen suuntaamisessa.

Alueellisen yhteisen tilannekuvatoiminnan prosessin ja tilannekuvatuotteen määrittely

Hanke esittää, että luodaan yhteiset prosessit alueelliseen tilannekuvatoimintaan ja että määritellään tilannekuvan tietosisältö.

Eteneminen tässä järjestyksessä on ensiarvoisen tärkeää. Käsitteellä tilannekuva puhuvat eri ihmiset tarkoittaen hyvinkin erilaisia asioita. On tärkeää määritellä, että mitä tarkoitetaan alueellisella tilannekuvalla tässä yhteydessä.

Tilannekuvajärjestelmät

Tärkeää kuitenkin on, että päästään toteuttamaan myös tekninen tilannekuvajärjestelmä / -järjestelmiä. Tekniset alustat osaltaan yhdenmukaistavat tilannetietoa ja mahdollistavat sen sujuvan jakamisen. Mutta pohjakeseen ne edellyttävät edellä kuvattujen määritelmien toteuttamisen. Kehittämistyö ei kuitenkaan saa pysähtyä noiden määritelmien tekemiseen.

Esimerkiksi nyt syksyllä täällä Kaakkois-Suomessa toteutetussa KAAKKO25-valmiusharjoituksessa koekäytettiin yhtä teknistä tilannekuva-alustaa, jonka käytöstä kokemukset olivat erittäin positiivisia. Sen avulla saatiin nopeasti yleiskuva siitä, mikä on tilanne naapurialueilla tai muilla toimijoilla. Kuultiinpa eräältä keskeiseltä Kaakonkulman toimijalta, että ensimmäistä kertaa tiedettiin, mitä muualla yhteiskunnassa tapahtuu.

Lappeenrannan kaupunki pitää tärkeänä, että edetään myös teknisten tilannekuvajärjestelmien käyttöönotossa, tarvittaessa mahdollisten kokeilujen ja pilotointien kautta.

Kriisitilanteiden alueellinen koordinointi ja johtovastuut

Kriisitilanteissa kriisejä hoidetaan alueellisten ja maakunnallisten yhteistyörakenteiden kautta. Kyseessä on yhteistoiminta eikä johtosuhteisiin ole tarvetta puuttua, kuten hanke toteaa.

Salassa pidettävä tieto

Hanke esittää, että säädettäisiin erillislaki, jossa säädettävien periaatteiden mukaisesti alueellisen ja maakunnallisen varautumisen yhteistyön puitteissa viranomaiset voisivat luovuttaa välttämättömiä ja salassa pidettäviä tietoja kunnille, yrityksille, kirkolle tai kolmannelle sektorille.

Tämä on hankkeelta erittäin tärkeä esitys.

Lappeenrannan kaupunki kannattaa tätä esitystä ja pitää tätä suorastaan välttämättömänä.

Ja aivan kuten hanke toteaa, ilman tätä mahdollisuutta alueellisen varautumisen yhteistyö ja tilannekuvatoiminta jää vaillinaiseksi.

Varautumisen resurssit

Hankkeen mukaan nyt esitettyjen kehittämistoimenpiteiden kustannusvaikutukset ovat maltillisia.

Lappeenrannan kaupunki allekirjoittaa tuon näkemyksen. Kyseessä on ennen kaikkea tietyistä tehtäväjärjestelyistä ja turvallisuusyhteistyön tarkemmasta ohjaamisesta ja sopimisesta. Sekä suurelta osin nykyisten käytäntöjen kirjaamisesta lainsäädäntöön ja muihin normeihin.

Esitettyjen järjestelyjen mahdolliset kustannusvaikutukset ovat joka tapauksessa erittäin pieniä siihen koko yhteiskunnan saamaan kokonaisturvallisuushyötyyn verrattuna.

Esimerkiksi Etelä-Karjalassa on EKURVA:n puitteissa tehty maakunnan kattavaa turvallisuusyhteistyötä jo runsaat 15 vuotta ilman, että siihen on osoitettu erillistä rahoitusta.

Turvallisuussuunnittelun oltava osa yhteistyöryhmien tehtäviä

Hankeen esityksessä ei ole tarkasteltu rikollisuuden tai muiden arjen turvallisuusongelmien ennaltaehkäisyä. Alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen on lupa- ja valvontavirastojen lakisääteinen tehtävä siinä missä varautumisen yhteensovittaminenkin. Turvallisuusongelmien ennaltaehkäisy on keskeinen tehtävä etenkin kaupunkien arjessa. Myös rikollisuuden ennaltaehkäisy ja radikalisoituminen edellyttää vahvaa viranomaisten välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa kaikkien toimijatasojen kesken. Turvallisuussuunnittelun edistäminen olisi tarkoituksenmukaista integroida nyt esitettyihin rakenteisiin.

Lopuksi

Kaikkienensa Lappeenrannan kaupunki pitää siis hankkeen tekemiä esityksiä edellä kuvatulla tavalla erittäin kannatettavina ja toivoo, että toteutustyössä edetään viipymättä hankkeen esittämään suuntaan.

Lappeenrannan kaupunki on tarvittaessa mielellään mukana tuossa toteuttamistyössä.

Lappeenrannassa 10.11.2025

Lappeenrannan kaupunki

Ari-Pekka Meuronen

Ari-Pekka Meuronen

Turvallisuus- ja riskienhallintapäällikkö